

Krzysztof Kędziora

 <https://orcid.org/0000-0003-4224-9544>

Uniwersytet Łódzki

Instytut Filozofii

krzysztof.kedziora@uni.lodz.pl

WSTĘP

Ryszard Panasiuk urodził się 28 kwietnia 1931 r. w Józefinie. Dziś to wieś położona, jak i wówczas, w województwie lubelskim i obecnie znajdująca się tuż przy granicy polsko-ukraińskiej, zaś w czasach, kiedy urodził się Profesor Panasiuk, oddzielona od zachodnich granic ZSRR jeszcze województwem wołyńskim. Do szkoły średniej uczęszczał Profesor Panasiuk w Olsztynie, a następnie Ostródzie. Wówczas zrodziło się określające Jego drogę życiową zainteresowanie filozofią. W 1952 r. po uzyskaniu świadectwa dojrzałości rozpoczyna studia filozoficzne w Warszawie, zakończone w 1957 r. magisterium, napisanym pod kierownictwem Tadeusza Krońskiego. Po studiach Profesor wyjeżdża na krótko do Lublina, gdzie na Uniwersytecie Marii-Curie Skłodowskiej w latach 1957–1959 wykłada logikę. W 1959 r. przenosi się na Uniwersytet Łódzki, z którym na stałe wiąże swoje życie naukowe i dydaktyczne.

W 1966 r. ma miejsce obrona, przygotowanej pod opieką naukową profesora Bronisława Baczki, pracy doktorskiej pt. *Filozofia i państwo. Studium myśli polityczno-społecznej lewicy heglowskiej i młodego Marksa*, która rok później zostaje wydana w formie książkowej (1967). Habilitację Profesor uzyskał w 1979 r. na podstawie rozprawy *Dziedzictwo heglowskie i marksizm*. W międzyczasie ukazują się dwie książki w uznanej serii „Myśli i Ludzie” (Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”) poświęcone lewicy heglowskiej (1969) oraz Feuerbachowi (1972). W 1989 r. Ryszard Panasiuk otrzymuje tytuł profesora zwyczajnego. W tym okresie ukazują się dwie książki: *Hegel i Marks. Studia i szkice* (1986) oraz książka poświęcona Schellingowi (1987), stanowiąca pierwszą monografię tego myśliciela w języku polskim (seria „Myśli i Ludzie”).

W 1966 r. Profesor Panasiuk zostaje kierownikiem Katedry Filozofii Uniwersytetu Łódzkiego, a po powołaniu w 1971 r. Instytutu Filozofii obejmuje także stanowisko zastępcy dyrektora Instytutu (dyrektorem był wówczas prof.

Jan Gregorowicz). W 1975 r. Profesor Panasiuk zostaje dyrektorem i pełni tę funkcję aż do rozwiązania Instytutu w 1981 r., kiedy to przekształcono wchodzące w skład Instytutu zakłady w samodzielne katedry. Profesor Panasiuk pełni funkcję kierownika Katedry Filozofii do roku 2001, gdy przechodzi na emeryturę, a funkcjonujące samodzielnie do tego czasu katedry filozoficzne (obok Katedry Filozofii, Katedra Logiki i Metodologii Nauk, Katedra Etyki oraz Katedra Estetyki) wchodzi w skład powołanego na powrót Instytutu Filozofii.

Profesor Panasiuk wypromował dziewięciu doktorów, z których wielu kontynuuje z powodzeniem kariery naukowe. Był także promotorem dwóch doktoratów *honoris causa*: prof. Józefa Tischnera (w 1995 r.) oraz prof. Andrzeja Walickiego (w 2001 r.). Profesor przez swoich uczniów wspominany jest jako wspaniały dydaktyk, w dialogu nauczyciel-uczeń pozwalający na odczytywanie wciąż na nowo analizowanych podczas seminariów tekstów (Glinkowski, 2005, s. 261).

Zasługi Profesora Panasiuka dla organizacji łódzkiego życia filozoficznego i dydaktycznego są nieocenione. Profesorowi Instytut Filozofii zawdzięcza także zaznaczenie jego obecności na polskiej i międzynarodowej mapie poprzez nawiązywane przez Niego międzynarodowe kontakty. Profesor przez szereg lat aktywnie działa w międzynarodowych stowarzyszeniach badaczy myśli Hegla, Schellinga oraz Feuerbacha (*Internationale Hegel-Gesellschaft*; *Internationale Schelling-Gesellschaft*; *Internationale Gesellschaft der Feuerbach-Forscher*; *Hegel Society of America*). Na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych nawiązuje kontakty z wybitnymi przedstawicielami niemieckiej filozofii związanymi z Uniwersytetem w Gießen: profesorami Odo Marquardem, Hansem-Michaelem Baumgartnerem i doktorem Peterem Probstem. Kontakty owocują formalną współpracą z Centrum für Philosophie und Grundlagen der Wissenschaft¹.

Numer dedykowany Profesorowi Panasiukowi otwiera rozmowa, jaką przeprowadzili Wiktor Marzec i Kamil Piskała w 2015 r. Profesor opowiada w nim o swoim życiu naukowym, spotkanych na swojej drodze wybitnych postaciach polskiego życia intelektualnego, politycznych zawirowaniach, a przede wszystkim o filozofii. Wywiad został zredagowany i naukowo opracowany przez Kamila Piskałę, który opatrzył go wprowadzeniem, kilkudziesięcioma przypisami, ułatwiającymi Czytelnikom lekturę, a także obszerną bibliografią, pozwalającą na pogłębienie historii intelektualnej powojennej Polski.

¹ Zainteresowanym sylwetką Profesora polecić można tekst Witolda P. Glinkowskiego (2005). Przedstawia on nie tylko wiadomości biograficzne, ale zawiera także obszerną bibliografię prac Ryszarda Panasiuka oraz omówienie głównych obszarów badawczych Profesora w wymiarze historycznym i systemowym: filozofię Hegla i lewicę heglowską, włączając w to Feuerbacha i Marksa, oraz Schellinga, filozofię państwa, prawa i polityki, antropologię filozoficzną oraz filozofię przyrody.

6 maja 2021 r. odbyła się sesja dedykowana Profesorowi Ryszardowi Panasiukowi z okazji 90-tych urodzin. Spotkanie, z powodu pandemii COVID-19 odbywające się zdalnie, zorganizowali prof. Marek Gensler (Łódzki Oddział Polskiego Towarzystwa Filozoficznego), prof. Andrzej M. Kaniowski (Katedra Etyki) oraz prof. Janusz Maciaszek (Instytut Filozofii Uniwersytetu Łódzkiego). Podczas spotkania swoje referaty przedstawili profesorowie (w kolejności występowania): Józef Piórczyński, Dariusz Aleksandrowicz, Artur Banaszkiwicz oraz Leon Miodoński. Zamieszczone w tym tomie teksty – Leona Miodońskiego, Pawła Pieniążka oraz Marcina Bogusławskiego – są uzupełnieniem tej sesji. Zostały one specjalnie napisane dla Profesora Panasiuka.

Leon Miodoński w swoim tekście przedstawia recepcję filozofii Schellinga w Polsce, w którą niemały wkład miał Profesor Panasiuk. Złożone dzieje tej recepcji są jeszcze jednym elementem życia filozoficznego w powojennej Polsce. W związku z myślą Schellinga, ale przede wszystkim Kanta – filozofa także bliskiego Profesorowi Panasiukowi – pozostaje kolejny artykuł. Paweł Pieniążek mierzy się z fundamentalną dla filozofii problematyką wolności i zła. Marcin Bogusławski zaś w swym tekście podejmuje problem świeckości państwa, z którym to problem Profesor Panasiuk zajmował się w opublikowanym w 1998 r. artykule *Religia i neutralność światopoglądowa państwa*. Problematyka ta pozostaje dziś tak samo aktualna, jak była ponad dwadzieścia lat temu.

W tym numerze *Folia Philosophica. Ethica – Aesthetica – Practica* czytelnicy znajdą jeszcze dwa teksty, które dla Profesora nie zostały specjalnie napisane, ale można przypuszczać, że go ucieszą. Olena Dubchak, doktorantka w Szkole Doktorskiej Nauk Humanistycznych UŁ, w swoim tekście *Etyka gatunku Jürgena Habermasa jako propozycja uregulowania biotechnologicznego postępu* zajmuje się badaniami nad myślą filozoficzną, która wyrasta z tradycji badanej przez Profesora Panasiuka – niemieckiej filozofii oświeceniowej i postoświeceniowej. Piotr Owczarek natomiast poświęcił swój tekst Łodzi, a dokładnie jej architektonicznym detalom, z którym to miastem Profesor Panasiuk związał swoje życie – naukowe i osobiste.

Żywimy głęboką nadzieję, że prezentowane tutaj teksty spotkają się ze strony Pana Profesora z życzliwym przyjęciem.

Krzysztof Kędziora

BIBLIOGRAFIA

- Glinkowski, W. P. (2005). Ryszard Panasiuk. W: Mackiewicz, W. (red.), *Polska filozofia powojenna*. T. III. Warszawa: Agencja Wydawnicza Witmark, s. 249–262.
- Panasiuk, R. (1967). *Filozofia i państwo. Studium myśli polityczno-społecznej lewicy heglowskiej i młodego Marksa*. Warszawa: Książka i Wiedza.
- Panasiuk, R. (1969). *Lewica heglowska*. Warszawa: Wiedza Powszechna.
- Panasiuk, R. (1972). *Feuerbach*. Warszawa: Wiedza Powszechna.
- Panasiuk, R. (1979). *Dziedzictwo heglowskie i marksizm*. Warszawa: Książka i Wiedza.
- Panasiuk, R. (1986). *Hegel i Marks. Studia i szkice*. Warszawa: Książka i Wiedza.
- Panasiuk, R. (1987). *Schelling*. Warszawa: Wiedza Powszechna.